

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
ասպիրանտների և հայցորդների
նստաշրջանի
նյութերի ժողովածու

1(1) 2018

Երևան - 2018

Հրատարկության է երաշխավորել Երևանի պետական
համալսարանի գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Խմբագրակազմ՝

*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբրուզյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրանյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան*
*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան*
*իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան*
*իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան*

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Ալեք Մանուկյան 1,
ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ 060-71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Խմբագրությունը կարող է
հրապարակել նյութեր՝
համամիտ չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@yasu.am

Տպագրական 24.25 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2018

Հանձնված է տպագրության՝
20.04.2018

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Varser Karapetyan

CURRENT TENDENCIES OF ECONOMIC, SOCIAL
AND CULTURAL RIGHTS 6

Կարեն Ամիրյան

ՕՐԵՆՍԴԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 16

Հարությունյան Հայկ

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԻ ԷՎՈԼՅՈՒՑԻԱՆ ՀՀ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԼՈՒՅՄԻ ՆԵՐՔՈ . 28

Ռոզա Աբաջյան

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ
ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՁԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՄԻՏՔԸ 42

Կարեն Հակոբյան

ԼՍՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՊԱՏՇԱՃ
ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԲԱՂԱԴՐԱՏԱՐԸ 54

Սոսն Բարսեղյան

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ 71

Արմինե Դանիելյան

ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ
ԵԶՐՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 84

Լիլիթ Մելիքսեթյան

ՀԱՆՐԱՔՎԵԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ
ԱՄՐԱԳՐՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱՅԱՅՈՒՄԸ 1991-1995 ԹԹ..... 96

Տարևիկ Նահապետյան

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ
ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ
ՈՒ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 112

Գևորգ Պողոսյան

ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՍՏԱՅՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐԻ
ԲԱՇԽՄԱՆ ԱՐԳԵԼՔԻ ՈՐՈՇ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐ 130

Մովսես Խաչատրյան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ ՕՐԵՆՔՈՎ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀԻՄՔԵՐՈՎ..... 147

Արամ Ղափամանյան

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԼԻԶԻՆԳԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ 162

Շուշանիկ Ղուկասյան

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ
ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՐՈՂ ԱՆՁԻՆՔ 177

Անի Մուրաֆյան

ԿԵՂԾ ԵՎ ՇԻՆԾՈՒ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԱՆՎԱՎԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ
ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓՈՎՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԸ..... 193

Ռուբինա Պետրոսյան

ԱՌԱՆՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔԻ ՄՆԱՅԱԾ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՈՉ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ԵՎ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ
ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 208

Տաթևիկ Գևորգյան

ՊԱՏԻԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ 233

Նունե Հայրապետյան

ՊՐՈԲԱՑԻՈՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ
ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ՀՀ-ՈՒՄ. ԴՐԱ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ 247

Լիանա Եղիզարյան

ՊԱՏԻԺԸ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՐԵՆ ՉԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՀԱՄԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՂԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ 261

Սրբուհի Գայան

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ 275

Լիլիթ Պետրոսյան

ԳՈՐԾԻ ՓԱՏՍԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՆ Ի ՊԱՇՏՈՆԵ
ՊԱՐԶԵԼՈՒ ("EX OFFICIO") ՄԿԶԲՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 287

Անի Միքայելյան

ՄԻՍՅԱՆՑ ՀԵՏ ԿԱՊԿԱԾ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ
ՏԵՍԱԿ 299

Անի Դանիելյան

ՄԻՆԶԴԱՏԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ՈՐՊԵՍ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՐԱՇԽԻՔ 321

Առնոլդ Վարդանյան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻՆ ԱՆՄԵՂՍՈՒՆԱԿ ԱՆՁԱՆՑ
ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱ-
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 336

Էմմա Ավագյան

ԽՈՇՏԱՆԳՄԱՆ ՔՐԵԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 352

Նազելի Թովմասյան

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒՄ 368

Ռոմելա Մանուկյան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԲԱԶԱՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ..... 380

**ՊԱՏԻԺԸ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՐԵՆ ՉԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՀԱՄԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՂԸ
ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ**

ՀՀ քրեական օրենսդրությամբ նախատեսված քրեաիրավական ներգործության միջոցների շարքում առանձնահատուկ տեղ է զբաղեցնում պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը: Նշված ինստիտուտը նշանակված պատժի կատարման այլընտրանք է և ուղղված է հանցանք կատարած անձի ուղղման և վերասոցիալականացման խթանմանը, այլ ոչ թե նրան պատժելուն²:

Իրավաբանական գրականության մեջ առկա է տեսակետ այն մասին, որ քրեական պատասխանատվությունը ներառում է հանցանք կատարած անձի և նրա արարքի դատարանի մեղադրական դատավճռով դատապարտումը, պատիժը և դատվածությունը, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում այդ շղթայի օղակներից մեկը՝ պատժի կատարումը, դուրս է մնում³: Անվիճելի է, որ ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ անձին քրեական պատասխանատվության ենթարկելը և նրա նկատմամբ պատիժ նշանակելը ենթադրում է նշանակված պատժի կատարում, սակայն գաղտնիք չէ, որ մեր իրականությունում հանդիպում են դեպքեր, երբ պատիժն ի կատար ածելուց հետո անգամ պատժի նպատակները չեն իրագործվում և պատիժ կրած անձը կատարում է նոր հանցանք: Հետևաբար՝ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում կատարված արարքը ոչ թե դադարում է հանցագործություն լինելուց կամ հասարակությունը փոխում է իր վերաբերմունքը կատարված արարքի պատժելիության վերաբերյալ, այլ պարզապես, հանցանք կատարած անձին տրվում է ուղղվելու, օրինապահ քաղաքացի դառնալու և վերասոցիալականացվելու ևս մեկ «հնարավորություն»:

¹ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական իրավունքի ամբիոնի սա-պիրանտ, գիտ. դեկավար՝ ի. գ. դ., պրոֆեսոր Ս. Վ. Առաքելյան:

² Տե՛ս **Маликов Б. С.**, *Условное осуждение – форма условного наказания // Актуальные вопросы юриспруденции*, М., 2001, էջ 15:

³ Տե՛ս *Курс уголовного права. Общая часть. Т 2: Учение о наказании // Под ред. Н. Ф. Кузнецовой и И. М. Тяжковой*, М., 2002, էջ 205:

Անձի նկատմամբ նշանակված պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտը պատմության մեջ առաջին անգամ կիրառվել է 19-րդ դարի 40-ական թվականներին Անգլիայում՝ Բերմինհեմի դատարանի կողմից: Հետագայում այս ինստիտուտն ամրագրվել է Անգլիայի՝ «Առաջին անգամ դատապարտվածների փորձաշրջանի մասին» 1887 թվականի և «Հանցագործների փորձաշրջանի մասին» 1907 թվականի օրենքներում: Ավստրիայում՝ 1909 թվականին հրապարակվել է օրենքի նախագիծ, որը թույլ էր տալիս այս ինստիտուտը կիրառել ազատագրվման կամ տուգանքի դատապարտված՝ 14-18 տարեկան անչափահասների նկատմամբ՝ հաշվի առնելով նրանց կյանքի պայմանները, կատարած հանցագործության շարժառիթները և վարքը հանցանքը կատարելուց հետո¹: Հետագայում այս ինստիտուտն ամրագրվեց նաև Բելգիայի (1888 թվական) և Ֆրանսիայի (1891 թվական) քրեական օրենսգրքերում²:

Հայկական քրեական օրենսդրության մեջ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտը սկսել է գործել 1920-ական թվականներից՝ Շողկոմխորհի 1918 թվականի մարտի 7-ի դեկրետի հիման վրա: 1961 թվականի ՀԽՍՀ քրեական օրենսգրքում այս ինստիտուտը կոչվում էր «պայմանական դատապարտություն», սակայն դրա կիրառման հիմքն ու պայմանները համընկնում էին ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքում պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտի համապատասխան հիմքերի ու պայմանների հետ: Այսպես, 1961 թվականի քրեական օրենսգրքի 41 հոդվածի համաձայն՝ «Եթե ազատագրվման կամ ուղղիչ աշխատանքների ձևով պատիժ նշանակելիս դատարանը, հաշվի առնելով գործի հանգամանքները և հանցավորի անձը, հանգի այն համոզմունքին, որ նպատակահարմար չէ նշանակված պատիժը հանցավորի կողմից կրելը, ապա կարող է որոշում կայացնել, որպեսզի այդ պատիժը հանցավորի նկատմամբ պայմանական կերպով չկիրառվի, դատավճռում անպայման նշելով պայմանական դատապարտության շարժառիթները (...):»:

---

¹ Sté u **Пионтковский А. А.**, Об условном осуждении или системе испытания. Одесса, 1894, էջ 17

² Sté u **Ткачевский Ю. М.**, Понятие условного осуждения // Вестник Московского университета, Сер. 11, Право, 2003, № 3, էջ 36:

ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 70 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Եթե դատարանը, կալանքի, ազատագրկման կամ կարգապահական գումարտակում պահելու ձևով պատիժ նշանակելով, հանգում է հետևության, որ դատապարտյալի ուղղվելը հնարավոր է առանց պատիժը կրելու, ապա կարող է որոշում կայացնել այդ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու մասին»:

Մեջբերված քրեախրավական դրույթների վերլուծությունից բխում է, որ ինչպես ներկայում, այնպես էլ նախկինում գործող իրավական կարգավորումների համատեքստում պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտը գործուն իրավական միջոց է, խթանող ուժ՝ առանց նշանակված պատիժը փաստացի կրելու պատժի նպատակներին հասնելու, առաջին հերթին՝ հանցանք կատարած անձի ուղղման գործում: Պատժի այս, ինչպես նաև մյուս նպատակների իրագործումը հնարավոր է նաև առանց նշանակված պատիժը իրական կրելու:

Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտի և պատժի նպատակների հարաբերակցության մասին խոսելիս հարկ է անդրադառնալ նաև սոցիալական արդարության վերականգնման նպատակին, որը բխում է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 10 հոդվածի բովանդակությունից, որի համաձայն՝ հանցանք կատարած անձի նկատմամբ կիրառվող պատիժը և քրեախրավական ներգործության այլ միջոցները պետք է լինեն արդարացի՝ համապատասխանեն հանցանքի ծանրությանը, դա կատարելու հանգամանքներին, հանցավորի անձնավորությանը, անհրաժեշտ և բավարար լինեն նրան ուղղելու և նոր հանցագործությունները կանխելու համար: Մեջբերված քրեախրավական դրույթի իմաստով՝ սոցիալական արդարության վերականգնումը, որպես պատժի նպատակ, ենթադրում է անձին, հասարակությանը, պետությանը հանցագործությամբ պատճառված վնասի՝ պատժի միջոցով հնարավորինս հատուցում, հանցագործության վտանգավորության և պատժի համապատասխանություն¹: Հետևաբար, սոցիալական արդարությունը կարելի է համարել վերականգնված, եթե հանցանք կատարած անձի նկատմամբ նշանակված պատիժն արդարացի լինի:

---

¹ Տե՛ս նաև Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք: Ընդհանուր մաս (վեցերորդ հրատարակություն՝ փոփոխություններով և լրացումներով), Եր., 2010, էջ 380:

Հանցանք կատարած անձի նկատմամբ պատիժը պայմանակա- նորեն չկիրառելու դեպքում կարող է տպավորություն ստեղծվել, թե սոցիալական արդարությունը չի վերականգնվում և անձը հնարավոր- ություն է ստանում խուսափելու պատժից, սակայն ՀՀ քրեական օ- րենսգրքի 70 հոդվածի վերլուծությունից ակնհայտ է դառնում, որ դատարանը անձի նկատմամբ նշանակված պատիժը պայմանակա- նորեն չկիրառելիս հաշվի է առնում նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70 հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հանգամանքները: Նման պայ- մաններում արդարության սկզբունքը (այդ թվում նաև սոցիալական արդարության վերականգնման նպատակը) չի խախտվում, քանի որ օրինակ, եթե դատարանը գտնում է, որ անձի ուղղումը հնարավոր է նաև առանց նշանակված պատիժը կիրառելու, ապա արդարացի է, որ այդ անձի նկատմամբ պատիժը պայմանականորեն չկիրառվի և հենց այդ դեպքում կարելի է համարել, որ պատժի՝ սոցիալական արդարության վերականգնման նպատակը իրագործվել է:

Անդրադառնալով պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտի իրավական բնույթին և քրեական օրենսգրքում դրա տեղի հարցերին՝ հարկ է ընդգծել, որ իրավաբանական գրականությ- յան մեջ այդ կապակցությամբ միանշանակ մոտեցում չկա: Այսպես, որոշ տեսաբաններ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը դիտում են որպես պատժի տեսակ: Նրանք իրենց տեսակետը հիմնավորում են հետևյալ հանգամանքներով.

1) պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը, ինչպես և քրեական օրենսգրքով նախատեսված պատժի այլ տեսակները, պետական հարկադրանքի ակտ են,

2) այս իրավական ինստիտուտը պարունակում է հարկադրան- քի տարրեր, քանի որ անձը փորձաշրջանի ընթացքում պարտավոր է դրսևորել համապատասխան վարքագիծ,

3) պատիժը պայմանականորեն չկիրառելն ուղղված է պատժի նպատակների իրագործմանը, իսկ այդպիսի հատկությամբ օժտված է միայն պատիժը¹:

Վերոշարադրյալ դիրքորոշման վերլուծությունից ակնհայտ է դառնում, որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը նույնացվում է

---

¹ St' u Kurs ugolovnoho prava. Obshchaya chasty. Tom 2. Uchenie o nakazanii / Pod red. N. F. Kuznetsovoy i N. M. Tyazkoy., M., 1999, էջ 202:

պատժի համակարգը կազմող պատժի ինքնություն տեսակների հետ: Մեր կարծիքով նման մոտեցումն ընդունելի չէ, քանի որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը պատժի ինքնություն տեսակների կրումից պայմանականորեն ազատելու եղանակ է և ոչ թե պատժի ինքնություն տեսակ: Պատիժների տեսակները քրեական օրենսգրքում սպառիչ թվարկված են և պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը չի ներառվում դրանց շարքում: Բացի այդ, եթե մենք ընդունենք, որ այս ինստիտուտը պատժի ինքնություն տեսակ է, կստացվի որ միևնույն արարքի համար նշանակվում է երկու պատիժ՝ օրինակ ազատազրկում որոշակի ժամկետով և պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը, որի դեպքում դատարանը սկզբում նշանակում է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 49 հոդվածում նշված պատժատեսակներից մեկը, հետո այն պայմանականորեն չի կիրառում:

Անդրադառնալով վերը նշված տեսակետի այն հիմնավորմանը, որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը ներառում է հարկադրանքի տարր, որ հարկադրանքի տարր են պարունակում ՀՀ քրեական օրենսգրքում նախատեսված գրեթե բոլոր ինստիտուտները, հետևաբար՝ ինստիտուտի հարկադրանքի տարրով օժտված լինելը դեռևս չի դարձնում պատիժ:

Հեղինակների մեկ այլ խումբ կարծում է, որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը պատժի կրման յուրահատուկ կարգ (ընթացակարգ) է, որի միջոցով դատավճիռը չի կատարվում¹: Մակայն այս դեպքում հարց է առաջանում, թե ինչպես կարելի է կրել պատիժ՝ առանց դատավճռի կատարման: Այսպես, եթե դատապարտյալը կրում է պատիժը, նշանակում է որ դատավճիռը կատարվում է: Դրա հետ մեկտեղ, պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու որոշում դատարանը կայացնում է հենց դատավճռում, ուստի պատիժը պայմանականորեն չկիրառելով ի կատար է ածվում հենց դատավճիռը, այլ հարց է, որ դրանում նշանակված պատիժը փաստացի չի կատարվում: Ավելին՝ այն անձն ում նկատմամբ պատիժը պայմանականորեն չի կիրառվել փորձաշրջանի ընթացքում համարվում է դատապարտյալ:

Կան հեղինակներ, որոնք պատիժը պայմանականորեն չկիրա-

---

¹ Տե՛ս, օրինակ՝ **Ефимов М. А.**, Условное осуждение и уголовно-досрочное освобождение от наказания. – М., 1963, էջ 6: **Кузнецова И. М., Тяжкова И. М.**, Курс уголовного права, Общая часть, Т. 2, М., 1999, էջ 205

ռելը դիտում են որպես դատավճռի կատարման հետաձգում¹: Նշված մտեցման հետ մենք համակարծիք չենք այն պատճառով, որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում դատավճռի կատարումը չի հետաձգվում, այն կատարվում է դատավճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից: Բացի դրանից, պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու հարցը դատարանը որոշում է դատավճռում, ուստի պատիժը պայմանականորեն չկիրառելով ոչ թե հետաձգվում է դատավճռի կատարումը, այլ ի կատար է ածվում հենց դատավճիռը:

Հեղինակների մի խումբ էլ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը դիտում է պատժի կրման տարածամկետման տեսակ²: Պատժի կրման տարածամկետման դեպքում դատապարտված անձը կրում է պատիժը, բայց ոչ թե անմիջապես դատավճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո, այլ որոշ ժամանակ անց՝ որոշակի հանգամանքներ վրա հասնելուց հետո: Պատժի կրման տարածամկետումը, որպես կանոն, ենթադրում է դրա պարտադիր կրում, սակայն որոշակի հանգամանքներ վրա հասնելուց հետո, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելիս պատշաճ վարքագիծ դրսևորելու դեպքում դատապարտյալն ընդհանրապես ազատվում է պատժի կրումից: Բացի այդ, ի տարբերություն պատժի կրման տարածամկետման՝ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում անձի նկատմամբ նշանակվում է փորձաշրջան, որի ընթացքում համապատասխան վարքագիծ դրսևորելու դեպքում դատապարտյալը չի կրում նշանակված պատիժը: Հետևաբար այն պնդումը, թե պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը պատժի կրման տարածամկետման տեսակ է, ընդունելի չէ:

Ս. Վ. Դյակոնովան պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու ինստիտուտը ներկայացնում է որպես քրեական պատասխանատվությունից ազատելու տարատեսակ և քրեական պատասխանատվության

---

¹ Տե՛ս **Комарицкий С. И.**, Условное осуждение с обязательным привлечением осужденного к труду, условное осуждение и отсрочка исполнения приговора как санкции уголовно-правовых норм // Проблемы совершенствования законодательства об исполнении уголовного наказания. М., 1985, էջ 97:

² Տե՛ս **Горгиладзе Д. Т.**, Криминопеналогические проблемы условное осуждения: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук., Краснодар, 2004, էջ 14:

վության իրագործման յուրօրինակ ձև¹: Այս մոտեցման հետ դժվար է համաձայնել մի շարք պատճառներով: Նախ՝ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում դատապարտյալը ոչ թե ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, այլ ընդհակառակը՝ ենթարկվում է քրեական պատասխանատվության: Երկրորդ՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատվելու դեպքում անձն ազատվում է նաև պատժից, այսինքն՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատելու դեպքում դատարանը որևէ պատիժ չի նշանակում, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում նշանակվում է պատիժ, որը, սակայն, պայմանականորեն չի կիրառվում: Երրորդ՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատելը վերջնական է և առանց պայմանի, այսինքն՝ անձն այլևս չի կարող ենթարկվել քրեական պատասխանատվության այն արարքի համար, որի համար նա արդեն ազատվել է քրեական պատասխանատվությունից, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելիս փորձաշրջանի ընթացքում համապատասխան վարքագիծ չդրսևորելու դեպքում դատարանը կարող է որոշում կայացնել պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը վերացնելու մասին: Չորրորդ՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատելը չի առաջացնում դատվածություն, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում անձը համարվում է դատվածություն ունեցող անձ: Ի տարբերություն պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու՝ պատասխանատվությունից ազատելուց հետո հանցանք կատարած անձը չի համարվում դատապարտյալ և դատվածություն ունեցող անձ: Հինգերորդ՝ հանցանք կատարած անձին քրեական պատասխանատվությունից ազատել հնարավոր է նաև մինչդատական վարությամբ՝ վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից՝ որոշում կայացնելով, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու իրավունք ունի միայն դատարանը՝ այն էլ՝ դատավճիռ կայացնելու միջոցով: Վեցերորդ՝ պատասխանատվությունից ազատելու դեպ-

---

¹ Ст' u **Дьяконова С. В.**, Условное осуждение: уголовно-правовые и уголовно-исполнительные аспекты: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. – М., 2009, էջ 18 (մեջբերումն ըստ՝ **Сидоренко Л. И.**, Сущность, место и роль условного осуждения в системе уголовных наказаний и мер уголовно-правового воздействия. Экономика. Право. Печать. Вестник КСЭИ, НЧОУ ВПО «Кубанский социально-экономический институт», Краснодар, № 4, 2013, էջեր 117-122:

քում անձի նկատմամբ որպես պայման չեն ներկայացվում պահանջներ, որոնք վերաբերում են նրա հետագա վարքագծին, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելիս փորձաշրջանի ընթացքում դատապարտյալը պարտավոր է դրսևորել համապատասխան վարքագիծ: Յոթերորդ՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատելու դեպքում դատարանը քրեական գործը կարճելու և քրեական հետապնդումը դադարեցնելու որոշում է կայացնում, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում՝ մեղադրական դատավճիռ: Եվ ամենակարևորը՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատվելուց հետո նոր հանցանք կատարելու դեպքում անձը համարվում է առաջին անգամ հանցանք կատարած, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում փորձաշրջանի ընթացքում նոր հանցանք կատարելիս դատարանը պատիժ է նշանակում դատավճիռների համակցության կանոններով: Կարծում ենք, հակասական է նաև Ս. Վ. Դյակոնովայի հետևյալ ձևակերպումը. «(...) քրեական պատասխանատվությունից ազատելու տարատեսակ և քրեական պատասխանատվության իրագործման յուրօրինակ ձև», քանի որ անհասկանալի է՝ ինչպե՞ս է հնարավոր, որ միևնույն ինստիտուտը միաժամանակ և՛ քրեական պատասխանատվությունից ազատելու, և՛ քրեական պատասխանատվությունն իրագործելու յուրօրինակ ձև լինի:

Ռուսական գրականության մեջ (այդ թվում նաև ՌԴ քրեական օրենսգրքում) առկա է այն մոտեցումը, որ քննարկվող ինստիտուտը պայմանական դատապարտում է: Ջարմանալի է, որ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային իր մի շարք որոշումներում¹, ՀՀ վե-

---

¹ Տե՛ս նաև ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ Անդրեյ Վլադիմիրի Համգոյանի գործով 2013 թվականի նոյեմբերի 28-ի ՍԴ3/0046/01/13 որոշում, կետ 17 («(...) Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը վերացնելու վերոնշյալ հիմքերը սպառիչ են, ինչը նշանակում է, որ անձի **պայմանական դատապարտումը** նշված հիմքերից բացի որևէ այլ հիմքով վերացվել չի կարող»); կետ 18 («(...) Յուրաքանչյուր դեպքում դատարանը (...) որոշում է կայացնում **պայմանական դատապարտումը** վերացնելու կամ անփոփոխ թողնելու մասին»); կետ 19 («(...) ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70-րդ հոդվածը չի նախատեսում **պայմանական դատապարտումը** վերացնելու հնարավորություն այն դեպքում, երբ դատավճիռ կայացնելուց հետո պարզվում է, որ այդ անձը մեղավոր է նաև մեկ այլ հանցանքի համար, որը կատարել է նախքան առաջին դատավճռի կայացումը»):

րաքննիչ քրեական դատարանի որոշումներում¹ և ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանների² դատավճիռներում հաճախ օգտագործվել է հենց «պայմանական դատապարտում» ձևակերպումը, այն էլ այն պայմաններում, երբ ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքը չի պարունակում նման ձևակերպում: Մենք համակարծիք չենք այս մոտեցմանը, քանի որ անձը ոչ թե պայմանականորեն, այլ փաստացի է դատապարտվում, նրա նկատմամբ կայացվում է մեղադրական դատավճիռ և նշանակվում է պատիժ՝ կոնկրետ պատժատեսակ և պատժաչափ, որն էլ պայմանականորեն չի կիրառվում: Այսինքն՝ պայմանական է միայն պատժի կրումը: Ուստի, կարծում ենք, անընդունելի է անձին պայմանական դատապարտված համարել այն դեպքում, երբ նրա նկատմամբ փաստացի նշանակվել է պատիժ և նա դատապարտվել է կատարած հանցանքի համար, համարվում է դատապարտյալ, սակայն չի կրում նշանակված պատիժը:

Իրավաբանական գրականության մեջ տարածված է այն տեսակետը, որ քննարկվող ինստիտուտը պետք է դիտել որպես պատժի նշանակման ձև (կարգ)³: Համանման մոտեցում առկա է նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքում, որտեղ այս ինստիտուտը ներառված է քրեական օրենսգրքի «Պատիժ նշանակելը» գլխում: Ե՛վ նախկին, և՛ գործող քրեական օրենսգրքում այս ինստիտուտը կարգավորող նոր-

---

¹ Տե՛ս, օրինակ՝ Հայաստանի Հանրապետության վերաքննիչ քրեական դատարանի որոշում, գործ թիվ ԵԱՆԴ/0122/01/12, հատոր 2-րդ, թերթ 42-45 («(...) վերաքննիչ դատարանը հանգում է այն հետևության, որ (...) վերաքննիչ բողոքում մատնանշված հանգամանքները, որոնք նաև հաշվի են առնվել պատիժ նշանակելիս, բավարար հիմք չեն կարող հանդիսանալ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70 հոդվածի կիրառմամբ՝ Արթուր Առաքելյանին **պայմանականորեն դատապարտելու** համար (...):»:

² Տե՛ս, օրինակ՝ Գեղարքունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի դատավճիռ, քրեական գործ թիվ ԳԴ/0014/01/14, հատոր 2, թերթ 98-99 («(...) դատարանը հանգում է այն հետևության, որ ամբաստանյալ[ի] (...) ուղղումը հնարավոր է առանց վերջինիս կողմից ազատագրվման ձևով պատիժը կրելու՝ նրան **պայմանական դատապարտության** ենթարկելով (...):»:

³ Տե՛ս **Кобец П. Н., Краснова К. А.**, Правовая природа института условного осуждения в Российской Федерации // Уголовно-исполнительная система: право, экономика, управление. 2009. № 5, էջ 34-38, կամ **Кригер Г. А.**, Условное осуждения и роль общественности в его применении, М., 1963, էջ 9:

մերը ներառված են պատժի նշանակման հարցերը կարգավորող հոդվածների շարքում:

Հեղինակների մեկ այլ խումբ նշում է, որ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը պատժի կրումից ազատելու տարատեսակ է¹: Այսպես, Դ. Տ. Գարգիլաձեն նշում է, որ այս ինստիտուտն իրենից ներկայացնում է նշանակված պատժի իրական կրումից ազատելու ինքնուրույն ձև²: Ն. Մաղաքյանի կարծիքով նույնպես պատիժը պայմանականորեն չկիրառելն իր իրավական բնույթով պետք է դիտել որպես պատժից ազատելու տեսակ, քանի որ այն իր հիմնական հատկանիշներով (կիրառման հիմքով, փորձաշրջանի առկայությամբ, դատապարտյալի վրա դրվող պարտականությունների բնույթով, փորձաշրջանի ընթացքում նրա կողմից կատարված իրավախախտումների կամ նոր հանցանքի իրավական հետևանքների գնահատման առումով) գրեթե լիովին համապատասխանում է պատժից պայմանական վաղաժամկետ ազատելուն: Դեռ ավելին, դատապարտյալը պատժից պայմանական վաղաժամկետ ազատվում է պատժի մի մասը կրելուց հետո, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում ազատվում է պատժի կրումից ամբողջովին³: Մենք համակարծիք ենք նշված տեսակետի հետ, քանի որ, թեև այս ինստիտուտի կիրառման դեպքում անձը՝ դատարանի որոշումը կայացնելու պահից վերջնականապես չի ազատվում պատժի կրումից, սակայն փորձաշրջանի ընթացքում նրա վրա դրված համապատասխան պարտականություններ կատարելու և պատշաճ վարքագիծ դրսևորելու դեպքում նա ազատվում է իր նկատմամբ նշանակված պատժից: Այսինքն՝ քննարկվող ինստիտուտը կիրառելու պահից դատապարտյալը պայմանականորեն է ազատվում պատժից, իսկ պատժից վերջնականապես ազատվելն այս ինստիտուտի կիրառման վերջնական հետևանքն է:

Բացի այդ, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 10-րդ և 12-րդ գլուխների

---

¹ Տե՛ս Դуманов Н. Д., Освобождение от наказания по советскому уголовному праву. М., 1957, էջ 4:

² Տե՛ս **Горгиладзе Д. Т.**, Криминопенологические проблемы условное осуждения: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук., Краснодар, 2004, էջ 38:

³ Տե՛ս Հայաստանի Հանրապետության քրեական իրավունք: Ընդհանուր մաս/վեցերորդ հրատարակություն՝ փոփոխություններով և լրացումներով: Եր., 2010, էջ 457:

համեմատական ուսումնասիրությունից երևում է, որ պատժի նշանակման գլխում կարգավորվում են միայն այն հարաբերությունները, որոնք վերաբերում են պատժի նշանակման կանոններին, իսկ արդեն նշանակված պատժի կրումից ազատելու հարցերը կարգավորվում են պատժից ազատելու գլխում: Ընդ որում, պատժից ազատելու գլխում են ներառված ոչ միայն պատժից վերջնականապես, այլ նաև պայմանականորեն ազատելու դեպքերը, ինչպես նաև այն դեպքերը, երբ նշանակված պատժից դատապարտյալը կարող է ազատվել հենց պատիժը նշանակվելուց անմիջապես հետո՝ նույն մեղադրական դատավճռով: Հետևաբար՝ միայն այն հանգամանքը, որ դատարանը պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու որոշումը կայացնում է պատիժ նշանակելուց անմիջապես հետո՝ նույն դատավճռով, կամ, որ պատժից ազատելը կրում է պայմանական բնույթ բավարար չէ փաստելու, որ այս ինստիտուտը պատժի նշանակման ձև է:

Վերոգրյալի հիման վրա կարծում ենք՝ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը պետք է ներառել ՀՀ քրեական օրենսգրքի պատժից ազատելուն նվիրված գլխում:

Թե՛ տեսական գրականությունում, թե՛ պրակտիկայում միատեսակ մոտեցում չկա նաև քննարկվող ինստիտուտի անվանման հարցում: Այսպես, ՌԴ քրեական օրենսգրքում օգտագործվում է «Պայմանական դատապարտում», Ուկրաինայում՝ «Քրեական պատժից ազատելը՝ փորձաշրջանով», Բելոռուսում՝ «Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելով դատապարտում», Լեհաստանում՝ «Պատժի կրման պայմանականորեն հետաձգում», Ավստրիայում՝ «Պատժի կրումից պայմանական ազատում», Ֆրանսիայում՝ «Պատժի կրման հետաձգում՝ փորձաշրջանի ռեժիմով», Գերմանիայում՝ «Պատժի կրման պայմանական հետաձգում», Իսպանիայում՝ «Ազատագրվում պատժատեսակի կատարման կասեցում» և այլ անվանումները¹: ԱՊՀ երկրների մոդելային քրեական օրենսգրքի օրինակով ՀՀ քրեական օրենսգրքին օգտագործում է «Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը» անվանումը:

---

¹ См. и **Агзамов И. М.**, Условное осуждение как разновидность условного не применения уголовного наказания. // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики, № 8-1, 2012, էջ 20:

Այնուամենայնիվ, կարծում ենք, որ քննարկվող ինստիտուտի նման անվանումը գերծ չէ թերություններից: Այսպես, Է. Բ. Աղայանի «Արդի հայերենի բացատրական բառարանում» «կիրառել» բառը բացատրվում է որպես՝ կյանքում գործի դնել, գործադրել, կիրարկել, գործածել, օգտագործել¹: Թվում է՝ այս առումով նշված բառը համապատասխանում է քննարկվող ինստիտուտի էությանը: Այնինչ, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70 հոդվածը այլ հոդվածների հետ համադրության արդյունքում այլ եզրահանգման կարելի է գալ: Մասնավորապես, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 50 հոդվածը կարգավորելով հիմնական և լրացուցիչ պատիժների հարցը սահմանում է.

«1. Տուգանքը, հանրային աշխատանքները, զինվորական ծառայության մեջ սահմանափակումը, կալանքը, կարգապահական գումարտակում պահելը, որոշակի ժամկետով ազատազրկումը և ցմահ ազատազրկումը **կիրառվում են** միայն որպես հիմնական պատիժներ:

2. Որոշակի պաշտոններ զբաղեցնելու կամ որոշակի գործունեությամբ զբաղվելու իրավունքից զրկելը **կիրառվում է** և՛ որպես հիմնական, և՛ որպես լրացուցիչ պատիժ:

3. Հատուկ կամ զինվորական կոչումից, կարգից, աստիճանից կամ որակավորման դասից զրկելը, ինչպես նաև գույքի բռնագրավումը **կիրառվում են** միայն որպես լրացուցիչ պատիժներ:

4. Մեկ հանցագործության համար կարող է **նշանակվել** միայն մեկ հիմնական պատիժ: (...)

5. Գույքի բռնագրավումը և որոշակի պաշտոններ զբաղեցնելու կամ որոշակի գործունեությամբ զբաղվելու իրավունքից զրկելը՝ որպես լրացուցիչ պատիժներ կարող են **նշանակվել** միայն սույն օրենսգրքի Հատուկ մասով նախատեսված դեպքերում»:

Մեջբերված քրեաիրավական դրույթի վերլուծությունից երևում է, որ օրենսդիրը միննույն հոդվածի տարբեր մասերում նույն հարցը կարգավորելիս օգտագործում է տարբեր տերմիններ («կիրառել», «նշանակել»), ինչն էլ թույլ է տալիս ենթադրել, որ «կիրառել» տերմինն օգտագործելով նշված դեպքում օրենսդիրը հասկանում է «նշանակել» տերմինը: Սակայն ՀՀ քրեական օրենսգրքի 70 հոդվածի ի-

---

¹ Տե՛ս Է. Բ. Աղայան: Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Առաջին հատոր: «Հայաստան» հրատարակչություն, Երևան, 1976, էջ 736:

մաստով՝ դատարանը ոչ թե պատիժը պայմանականորեն չի նշանակում, այլ ընդհակառակը՝ նշանակում է պատիժ, որը չի կատարվում: Այսինքն՝ պայմանական է ոչ թե պատժի կիրառումը (նշանակումը), այլ դրա կատարումը և կրումը: Բացի այդ, անհրաժեշտ է նշել, որ և՛ դատավճիռը, և՛ պատիժը անցնում են կատարման փուլ, իսկ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում պատիժը չի անցնում կատարման, այլ ոչ թե կիրառման փուլ: Ուստի պատիժը ոչ թե պայմանականորեն չի կիրառվում, այլ չի կատարվում, որի հետևանքով դատապարտյալը ազատվում է պատժի կրումից: Դրա հետ մեկտեղ, ՀՀ քրեակատարողական օրենսգրքի 132 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու դեպքում փորձաշրջանի ընթացքում անձի կողմից դատարանի դատավճռով իր վրա դրված պարտականությունները պարբերաբար կամ չարամտորեն չկատարելու կամ վերահսկողությունից խուսափելու դեպքերում նրա վարքագծի նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող մարմնի ղեկավարը միջնորդություն է ներկայացնում դատարան՝ պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը վերացնելու և դատավճռով նշանակված պատիժը **կատարելու** մասին»: Այս դրույթից նույնպես երևում է, որ խոսքը դատավճռով նշանակված պատիժը կատարելու, այլ ոչ թե կիրառելու մասին է:

Վերոգրյալի հիման վրա, կարծում ենք՝ այս ինստիտուտի էությունն ու բովանդակությունը ներկայացնող առավել ընդունելի տարբերակ կլինի, եթե օրենսդիրը նշված ինստիտուտը ներկայացնի «Պատիժը պայմանականորեն չկատարելը» կամ «Պատժի կրումից պայմանական ազատելը» վերտառությամբ:

ПОНЯТИЕ, СУЩНОСТЬ И МЕСТО ИНТИТУТА УСЛОВНОГО НЕПРИМИНЕНИЯ НАКАЗАНИЯ В УГОЛОВНОМ КОДЕКСЕ РА

Лиана Едигарян

Аспирант кафедры уголовного права ЕГУ

Данная статья посвящена определению понятия «условного неприменения наказания», его сущности, значению и изучению его места в Уголовном кодексе Республики Армения. В статье рассматривается теоретическая литература по этому вопросу. Нами внесены предложения для более подходящего названия данного института.

THE DEFINITION, ESSENCE AND PLACE OF THE INSTITUTE OF
CONDITIONAL PUNISHMENT IN THE CRIMINAL CODE OF RA

Liana Yedigaryan

PHD student at Criminal Law Chair of YSU Law Faculty

The present article is devoted to examining the definition, nature and place of the institute of conditional punishment in the Criminal Code of RA. The article discusses the issues related to the definition of the institute at hand by representing a wide range of views in theoretical literature. The author has given a suggestion for amendment of the name and title of the institute.

Բանալի բառեր – պատիժը պայմանականորեն չկիրառելը, պատիժ նշանակել, քրեական պատասխանատվությունից ազատելը, պատժից ազատելը, պատժի նպատակները

Ключевые слова: условное неприменение наказания, назначение наказания, освобождение от уголовной ответственности, освобождение от наказания, цели наказания

Key words: conditional punishment, assignment of punishment, exemption from criminal liability, exemption from punishment